

พุทธประวัติ พระสาวก

ศาสนิกชนตัวอย่างและชาดก

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
๒. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

ประสูติ

ประกาศพระพุทธศาสนา

การตรัสรู้

ปรินิพพาน

แคว้นสักกะ

กรุงกบิลพัสดุ์

แม่น้ำโรหิณี

กรุงเทวทหะ

พระเจ้าสุทโธทนะ
แห่งกรุงกบิลพัสดุ์

พระนางสิริมหามายา
ราชิดาแห่งกรุงเทวทหะ

พระราชกุมาร
สิทธัตถะ

แคว้นสักกะ

กรุงกบิลพัสดุ์

สวนลุมพินี

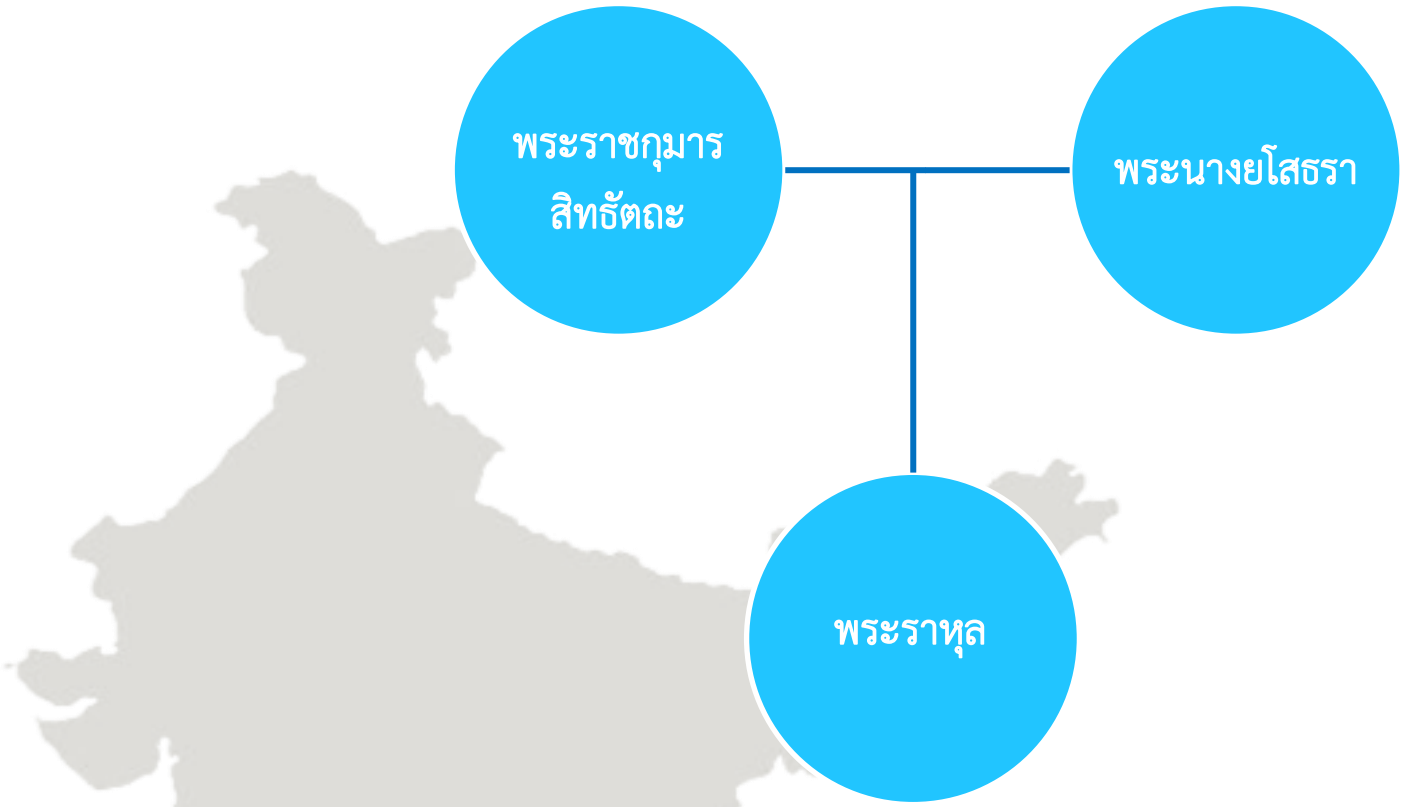
แม่น้ำโรหิณี

กรุงเทพมหานคร

- ประสูติ ณ สวนลุมพินี ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖
- พราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๘ ทำนายว่า หากครองเรือนจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ แต่ถ้าออกผนวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก
- หลังประสูติได้ ๗ วัน พระราชมารดาก็สวรรคต พระนางประชาบดีโคตรมี พระกนิษฐาของพระราชมารดา เป็นผู้เลี้ยงดูสืบมา

พระราชกุมาร
สิทธิตะ

พระนางยโสธรา

พระราहुล

- ทรงได้รับการศึกษาศิลปวิทยาทุกแขนงจากครูวิศวามิตร
- เมื่อมีพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางยโสธรา หรือ พระนางพิมพา
- มีพระราชโอรสองค์หนึ่ง พระนามว่า พระราहुล ซึ่งแปลว่า บ่วง

เทวทูตทั้ง ๔

เมื่อครั้งเสด็จประพาสอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็น **คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ** ทรงดำริว่า

“ชีวิตของทุกคนต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนั้น

ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ และวิถีทางที่จะพ้นทุกข์ของชีวิตเช่นนี้ คือ

ต้องสละเพศผู้ครองเรือน”

คนแก่

คนเจ็บ

คนตาย

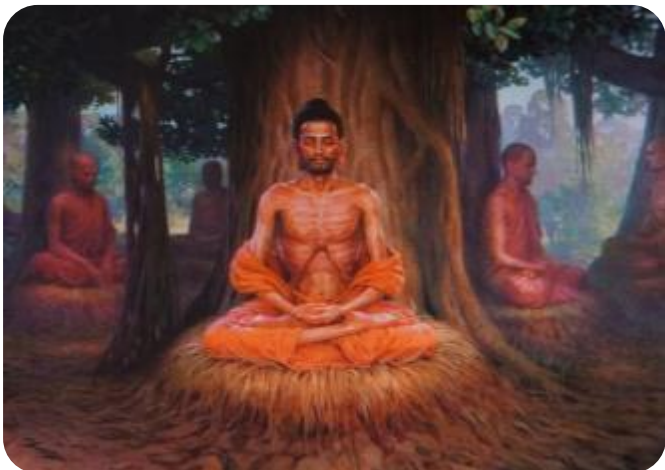
สมณะ

แท้จริงแล้วบรรดา **คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ** เป็น **เทวทูตหรือทูตสวรรค์** ผู้มีหน้าที่ส่งสารอันอันประเสริฐ

ออกผนวช

- เมื่อมีพระชนมายุได้ ๒๙ พรรษา ทรงตัดสินใจที่จะออกผนวช
- ทรงตัดพระเมาลี (มวยผม) ถือเพศบรรพชิต ณ ริมฝั่งแม่น้ำอโนมา
- ทรงศึกษาในสำนักต่างๆ รวมไปถึงสำนักของอาฬารดาบส กาลามโคตรและอุททกดาบส งามบุตร จนสำเร็จฌานสมาบัติขั้นที่ ๘ จึงอำลาไปบำเพ็ญเพียรตามลำพัง

- ทรงบำเพ็ญเพียรที่ อรุเวลาเสนานิคม
- ปัญจวัคคีย์ อันมี โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ อัสสชิ คอยปรนนิบัติรับใช้
- ทรงบำเพ็ญ ทุกกรกิริยา หรือ การกระทำที่ทำได้ยากยิ่ง มี ๓ ขั้นตอน

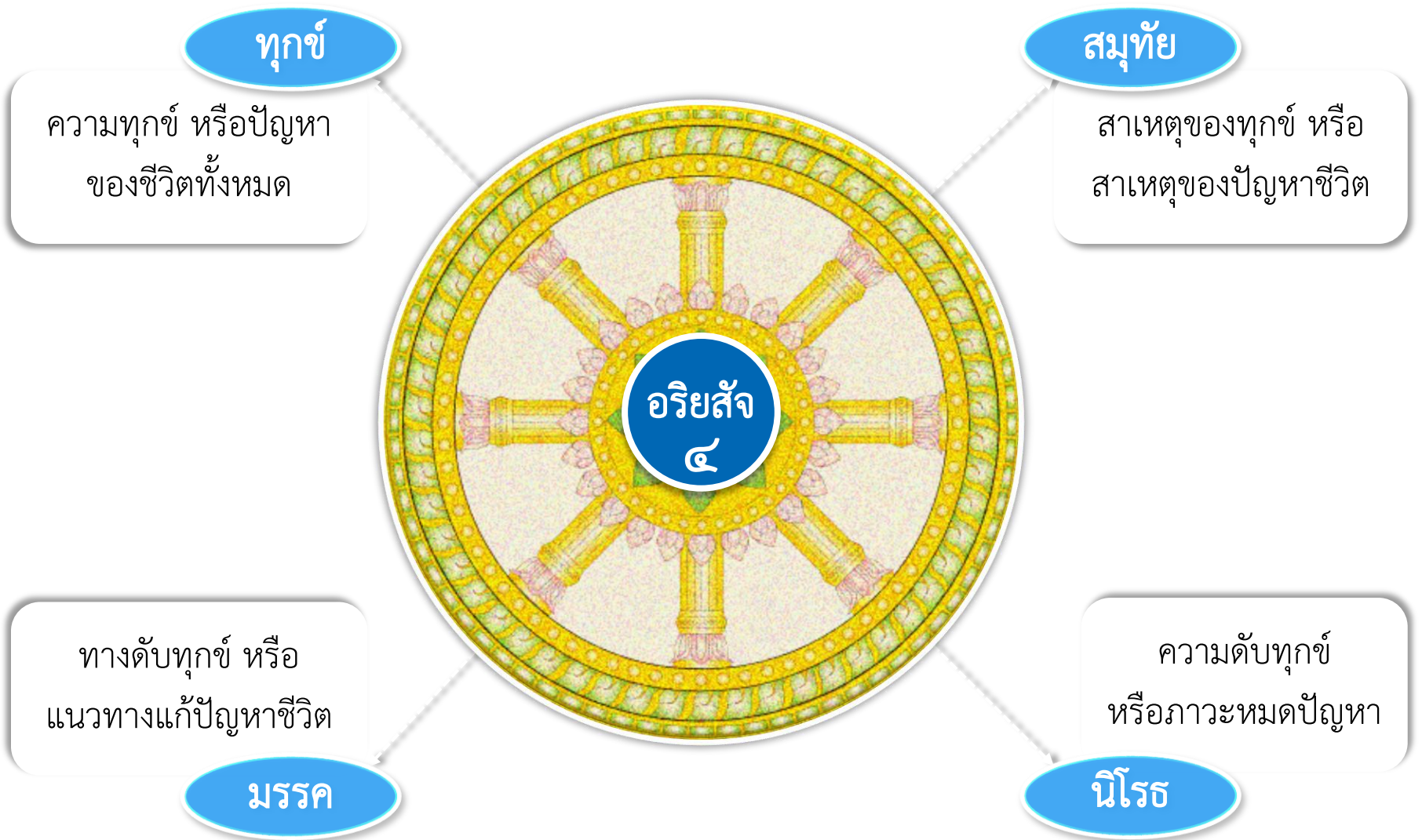
กัณฑ์

กลั่นลมหายใจ

อดอาหาร

- พระสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็น **พระสัมมาสัมพุทธะ**
- **พระสัมมาสัมพุทธะ** แปลว่า **ผู้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ**
- ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า **เมื่อวันเพ็ญเดือน ๖ ขณะมีพระชนมายุ ๓๕ พรรษา**
- สิ่งที่ตรัสรู้ คือ **ความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ** เรียกว่า **อริยสัจ**

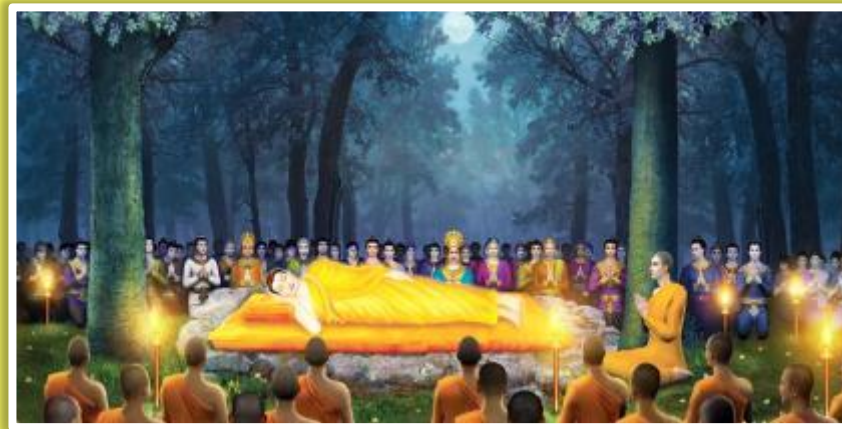
- หลังจากตรัสรู้แล้ว ทรงพิจารณาธรรม เป็นเวลา ๗ สัปดาห์ ก่อนเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ทรงแสดงธรรมโปรดปัญจวัคีย์ ณ ป่าอสิปตมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี
- การแสดงธรรมนี้เรียกว่า ปฐมเทศนา
- ธรรมที่ทรงแสดงเรียกว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นธรรมที่ว่าด้วยแนวทางที่ไม่พึงปฏิบัติสองทาง คือ ตึงเกินไป และหย่อนเกินไป ส่วนแนวทางที่ควรปฏิบัติ คือ ทางสายกลาง (อริยมรรคมีองค์ ๘ และ อริยสัจ ๔)

ก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระเจ้าได้ตรัสพระโอวาทครั้งสุดท้ายว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลายว่า
สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมและสั่นไปเป็นธรรมดา
พวกเธอจงยังประโยชน์ตนและผู้อื่น
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด”

พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน

ณ สาลวโนทยาน เมืองกุสินารา เมื่อวันเพ็ญขึ้น ๑๕ เดือน ๖ ขณะพระชนมายุ ๘๐ พรรษา

- ทรงสถาปนา **พุทธบริษัทสี่** ขึ้น เพื่อนำความรู้ ความสามารถไปสืบสานต่อเจตนารมณ์ของพระองค์และสืบทอดให้พระพุทธศาสนายืนยาวต่อไป

ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา

พระมหากัสสปะ

อนาถบิณฑิกเศรษฐี

พระอุบาลี

นางวิสาขา

- **พระมหากัสสปะ** มีนามเดิมว่า ปิปปลิ ท่านมีนิสัยชอบความสงบ ชอบปลีกตัวอยู่ตามป่า และถือธุดงค์อย่างเคร่งครัด

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา
- เป็นผู้ที่มีสัจจะ
- เป็นผู้มีความกตัญญูทดเวทียอย่างยิ่ง
- มีชีวิตเรียบง่าย
- เป็นตัวอย่างในทางที่ดีงาม

- **พระอุบาลี** เป็นผู้ทรงอภิญญาและแตกฉานในปฏิสัมภิทา ๔ มีความสนใจในพระวินัยเป็นพิเศษ ได้ศึกษาพระวินัยจากพระพุทธองค์จนมีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการพิจารณาอธิกรณ์เป็นเหตุทัตคະด้านพระวินัย

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- เป็นผู้เชี่ยวชาญพระวินัย
- เป็นครูที่ดี
- มีความใฝ่หาความรู้เสมอ

- **อนาถบิณฑิกเศรษฐี** มีนามเดิมว่า **สุทัตตะ** เป็นผู้ใจบุญสุนทาน โดยได้ตั้งโรงทานให้แก่อยาจกวณิพกเป็นประจำ จึงเป็นที่มาของชื่อ **อนาถบิณฑิกะ** (ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถา)

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- เป็นผู้มั่นคงในการทำบุญ
- เป็นทายกตัวอย่าง
- เป็นพ่อที่ดีของลูก
- เป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่

- นางวิสาขได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าและบรรลุนิพพานเมื่ออายุ ๗ ขวบ กล่าวกันว่านางวิสาขานั้น มีลักษณะงามพร้อม ๕ ประการ เรียกว่า **“เบญจกัลยาณี”** นางวิสาขเป็นสาวิกาที่มั่นคงในพระรัตนตรัยมาก นางได้ขอพรจากพระพุทธเจ้า ๘ ประการเป็นเอตทัคคะ ด้านการถวายทาน

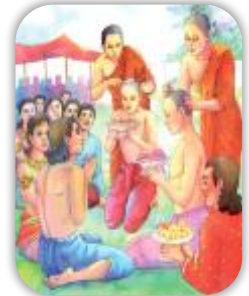
คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- มีคารวธรรมอย่างยิ่ง
- มีปัญญาและกุศโลบายแนะนำคนเข้าหาพระธรรม
- จริงใจและช่วยเหลือเพื่อนเสมอ
- เป็นสาวิกาผู้มั่นคงในพระรัตนตรัย
- ช่วยปกป้องพระศาสนา
- มีวิจาร์ญาณรอบคอบอย่างยิ่ง

พระเจ้าอโศกมหาราช

พระโสณะ และ พระอุตตระ

- **พระเจ้าอโศกมหาราช** เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าพินทุसार
- เมื่อพระราชบิดาสวรรคต พระเจ้าอโศกได้สำเร็จโทษพระภาคต่างพระชนนีถึง ๙๙ พระองค์
- ทรงมีชื่อเรียกขานอีกอย่างหนึ่งว่า **“จันทาโศก”** แปลว่า **“อโศกผู้โหดร้าย”**
- เมื่อนับถือพระพุทธศาสนา ทรงประกอบกรรมอันเป็นกุศลเป็นอันมาก ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นการใหญ่จนได้พระนามใหม่ว่า **“ธรรมโศก”** แปลว่า **“อโศกผู้ทรงธรรม”**

- ทรงเป็นผู้มั่นคงในพระ
รัตนตรัยและเป็นอุบาสกที่ดี

- ทรงมีน้ำพระทัยกว้างขวาง
และให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- ทรงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง

- ทรงเป็นมหาราชในอุดมคติ

- **พระโสณะและพระอุตตระ**เป็นชาวชมพูทวีป มีชีวิตอยู่ในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช
- เป็นผู้แตกฉานในพระไตรปิฎก
- มีส่วนร่วมในการสังคายนาครั้งที่ ๓
- เมื่อเสร็จสิ้นการสังคายนา ได้รับการแต่งตั้งเป็น**ธรรมทูตเผยแผ่พระพุทธศาสนา**ในประเทศต่างๆ

- เป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้า

- เป็นผู้ที่มีขันติธรรมสูงยิ่ง

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

- เป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดพระธรรม

อัมพชาดก

- อัมพชาดกให้ข้อคิดว่า “ความกตัญญูกตเวที รู้คุณคนและตอบแทนคุณ เป็นพื้นฐานของบุคคลใดมีคุณธรรมข้อนี้ คุณธรรมอื่นๆ ย่อมจะงอกงามตามมาอย่างน่าอัศจรรย์” ดังพุทธภาษิตว่า “ภุมิ เว สปปุริสาณํ กตญญูกตเวทีตา” ความกตัญญูกตเวทีเป็นพื้นฐานของคนดี

ติตติรชาดก

- ติตติรชาดกให้ข้อคิดว่า การเคารพบนอบผู้อาวุโส จะทำให้เกิดความยำเกรง เชื่อฟังและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสว่า “คนเหล่าใดฉลาดในธรรม เคารพบน้อมต่อผู้เจริญด้วยวัยวุฒิ คนเหล่านั้นย่อมได้รับยกย่องสรรเสริญในปัจจุบัน และมีทางไปที่ดี ได้รับความเจริญต่อไปในภายภาคหน้า”